



1 § Anmälan om kompletteringsval till justitieutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp anmält Christopher Ödmann som suppleant i justitieutskottet under Mehmet Kaplans ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 28 maj–8 juli* till

suppleant i justitieutskottet

Christopher Ödmann (mp)

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:515

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:515 Oljebolagens investeringar i Sudan

av Peter Eriksson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 21 juni 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 21 maj 2007

Utrikesdepartementet

Sten Tolgfors

Interpellation 2006/07:536

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:536 Telia Sonera och accessnätet

av Désirée Liljevall (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 juni 2007.

Skälet till dröjsmålet är på grund av andra åtaganden som inte går att ändra.

Stockholm den 23 maj 2007
Näringsdepartementet
Mats Odell (kd)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 2006/07:531 om hyresrätten och neutraliteten

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Carina Moberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta dels för att villkoren för hyresrätten ska kunna betecknas som neutrala i förhållande till övriga upplåtelseformer, dels för att allmännyttans sociala roll ska kunna upprätthållas på en bostadsmarknad där allmännyttiga företag ska ha exakt samma villkor som vinstdrivande företag.

Innan jag besvarar Carina Mobergs frågor vill jag korrigera några av de påståenden som görs i interpellationen. Av de statliga produktionsstöd till hyres- och bostadsrätter som avvecklas har investeringsstöden till hyresbostäder redan från börjat varit tidsbegränsade i enlighet med det förslag som den tidigare regeringen lämnade till riksdagen. Tiden för dessa har nu löpt ut. Även den tidigare regeringen hade för övrigt aviserat att räntebidragen ska avvecklas, även om någon tidsplan inte hade presenterats.

Någon särskild utredning med uppdrag att se över hyresgästernas inflytande har inte funnits och har således inte heller kunnat avvecklas. Däremot beslutade den förra regeringen om direktiv till en utredning med uppgift att bland annat modernisera hyreslagstiftningen. Denna utredning har påbörjat sitt arbete under den nuvarande regeringen, som dock har återkallat uppdraget i den del det avsåg att överväga frågan om hyresgästinflytande vid förbättrings- och ändringsarbeten. Utredningen arbetar emellertid vidare med övriga andra frågor.

Att allmännyttan skulle få säljas på icke affärsmässig grund är ett grundlöst påstående. Regeringen har föreslagit att den tillståndsplikt i lagen om allmännyttiga bostadsföretag som reglerar försäljning av såväl aktier som bostadsfastigheter avskaffas. Vilket pris som ska tas ut vid eventuella försäljningar är inget som regeringen har tagit ställning till utan är en fråga mellan köpare och säljare. Däremot är det självklart så att egendomens värde måste beaktas vid varje försäljning. Att säga att borttagande av olika skatter innebär att den som dittills belastats av skatten får en skatterabatt är ett märkligt påstående som stämmer bättre in på de olika undantag som den tidigare regeringen införde och som väl är ett erkännande av att man redan då insåg att förmögenhetsskatten är en skatt av begränsad nytta men med stora skadliga effekter.

Hyresrätten ska utvecklas. Men detta ska inte ske genom att staten år efter år betalar ut stora subventioner som reducerar kostnadsmotståndet och snedvrider konkurrensförutsättningarna mellan olika sektorer. Hyresrätten måste utvecklas på sina egna meriter. Det måste bli intressant att

äga och förvalta hyresfastigheter. Bland annat planeras en översyn av bestämmelserna om förvärv och förvaltning av hyresfastigheter. Hur förutsättningarna för hyresrätten i övrigt kan förbättras analyseras för närvarande inom Regeringskansliet. Omvandlandet av fastighetsskatten till en kommunal avgift gynnar även hyresbostäderna.

Carina Mobergs andra fråga är viktig, men för tidig att besvara. Den utredning som den tidigare regeringen tillsatte arbetar för fullt med frågor rörande konkurrensförutsättningarna mellan olika fastighetsägare, EG-rättens relevans och allmännyttans villkor. Utredningen har dock tiden fram till den sista november på sig att avsluta sitt arbete, och jag tänker inte föregripa utredningens slutsatser. Det kan i sammanhanget för övrigt noteras att det i dagens lagstiftning inte finns något som särskilt preciserar vilken allmännyttans sociala roll egentligen är.

Den nuvarande regeringen vill behålla allmännyttan och verkar därför för att säkerställa att regelverket kring allmännyttan är så utformat att det inte strider mot EG:s statsstödsregler. Att med detta som utgångspunkt söka etablera långsiktigt hållbara spelregler på den svenska bostadsmarknaden – utan att införa en modell med så kallad *social housing* – torde underlättas om aktuella frågeställningar hanteras av oss själva i Sverige genom en aktiv dialog mellan olika berörda parter. Den förra regeringens passivitet i arbetet att åstadkomma en sådan dialog på hemmaplan är därför att starkt beklaga.

Anf. 2 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Jag börjar med att tacka bostadsministern för svaret. Jag har ställt frågorna i interpellationen till sittande regering. Jag behöver ingen redogörelse för den tidigare regeringens politik. Jag vill prata om den framtida politiken, och den vet jag att många väljare också är intresserade av.

Eftersom Mats Odell korrigerar mig i mina frågeställningar vill jag under en kort tid av mitt anförande börja med att korrigera honom i hans svar.

Den socialdemokratiska regeringen aviserade ett nytt upplägg för hur staten *skulle* ta sitt ansvar på det bostadsfinansiella området. Jag beklagar att vi inte kom ända fram före valet. Jag vet inte hur många gånger jag och andra har upplyst borgerliga politiker om att vår avsikt var att kunna ersätta räntebidragen med andra former för det statliga ansvarstagandet på området. Den avveckling av räntebidragssystemet som vi förutsåg skulle ha genomförts under ordnade former och med god tid för sektorn att anpassa sig. Det skulle också ha genomförts på ett sådant sätt att den inte får långtgående och allvarliga följder för enskilda hushåll, bostadssektorn och hela samhällsekonomin. Jag anser att staten har ett ansvar. Gör bostadsministern det?

Jag har här i min hand tilläggsdirektiven till utredningen om modernisering av hyreslagen. Här beskrivs att delar av uppdraget återkallas med motiveringen att regeringen anser att nuvarande lagstiftning innebär en lämplig balans mellan fastighetsägareintressen och hyresgästintressen. Har alltså Sveriges hyresgäster i dag precis så stort inflytande som de borde ha rätt till? Har jag uppfattat det rätt? Det kommer alltså inte i fråga att förbättra detta på något sätt med sittande regering vid rodret.

Jag tycker i så fall att det är ett hån dels mot alla de människor som är inne på hyresmarknaden redan i dag, dels mot dem som står utanför och vill in. Det finns stora problem; jag kan ta upp många exempel på det. Jag vet för övrigt att Mats Odell känner till och har blivit uppvaktad av människor som befinner sig i en besvärlig situation med bristande inflytande på den svenska hyresmarknaden.

Skattefrågorna på bostadsområdet skulle kanske behöva avhandlas i en särskild interpellationsdebatt, men de hör trots allt också hemma här. Jag frågade Mats Odell vilka åtgärder han vill vidta för att förbättra neutraliteten mellan hyresrätt, bostadsrätt och egnahem. Jag antar att ministern åtminstone kan hålla med om att balansen på bostadsmarknaden inte finns i dag. Det blev värre när investeringsbidragen och räntebidragen togs bort i all hast.

Effekterna känner vi – inte minst vi som bor i denna del av Sverige – av ordentligt. Riksdagens utredningstjänst har räknat ut att detta innebär att boendekostnaderna i det aktuella beståndet ökar med i genomsnitt 1 000 kronor per månad.

Samtidigt ska ni förändra förmögenhets- och fastighetsbeskattningen. Om man flyttar från en hyreslägenhet i dag och köper en villa får man lägre skatt. Jag är av den uppfattningen att neutralitet – eller kalla det balans om du så vill – mellan upplåtelseformerna måste eftersträvas.

I dag ser vi ett kraftigt gynnande av äganderätten på alla sätt och vis och ett missgynnande av hyresrätten. Det drabbar människor som inte alltid har en så god ekonomisk situation. Det känns för dem, Mats Odell!

Avslutningsvis – och jag får återkomma i ett senare inlägg här – undrar jag, Mats Odell, om du tycker att det råder en tillfredsställande neutralitet på svensk bostadsmarknad i dag. Anser du att hyresgästerna har ett tillräckligt bra inflytande som det ser ut i dag, och är du nöjd med att dina partivänner i Stockholms kommun ser till att sälja ut, och därmed radera ut, allmännyttan i de mest attraktiva delarna av staden?

Anf. 3 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Fru talman! Hyresrätten har hamnat i strykclass samtidigt som boende i bostadsrätt och egnahem gynnas av den politik som den borgerliga regeringen nu för. Neutraliteten mellan de olika upplåtelseformerna har snedvridits, och jag känner stor oro över vad som håller på att hända på bostadsmarknaden. Den oron delar jag säkert med alla bostadslösa och de 52 procent av svenska folket som faktiskt bor i hyresrätt.

När stopplagen nu avskaffats är det ingen tvekan om att det framför allt är lägenheter i attraktiva områden som kommer att ombildas. Den analys som har gjorts av tidigare utförsäljningar av hela bolag visar att hyrorna kommer att öka när allmännyttan blir privat. Detta förslag är ytterligare ett exempel på hur den borgerliga politiken går från allmännytta till egennytta.

Vi kan väl vara överens om att ett eget hem är livsviktigt för att kunna leva ett värdigt och hyggligt liv. Det är för att inte plånbokens storlek ska vara avgörande för om du får en god bostad till en rimlig kostnad som vi socialdemokrater har värvat allmännyttan. Vi vet ju också att den borgerliga alliansen anser att det enskilda ägandet är det centrala – även i bostadspolitik.

I en enkätundersökning som genomfördes av Skop med boende i Göteborg svarade 70 procent att de ville bo kvar i sin hyresrätt. Hälften av alla tillfrågade tyckte också att det var fel att sälja ut allmännyttan till privatvärdar.

Majoriteten av svenska folket bor i hyresrätt, och många har medvetet valt att göra det. Alla vill inte äga sin egen bostad. Därför är det viktigt att hyresrätten värnas och konkurrerar på samma villkor som andra upplåtelseformer. De åtgärder som den sittande regeringen hittills genomfört kan jag inte tyda på något annat sätt än att det saknas ett intresse för att bygga bra och billiga hyresrätter som folk har råd att bo i.

Annars hade regeringen naturligtvis inte på mindre än nio månader genomfört och aviserat inte mindre än 13 olika åtgärder som samtliga försämrar hyresrättens villkor i förhållande till andra boendeformer och banar väg för ännu fler enskilt ägda bostäder som kan omsättas på marknaden. Annars hade statsrådet naturligtvis inte slopat inkomstbeskattningen för bostadsföreningar och låtit räntebidragen bli kvar för villa och bostadsrätt men inte för nyproduktion av hyresrätter. Annars hade statsrådet inte tagit bort stopplagen och öppnat för försäljning av allmännyttan, lagt ned Boutredningen som skulle se över de ungas bostadssituation eller lagt ned utredningen som skulle se över hyresgästernas inflytande. Listan kan göras längre.

Det är med stort bekymmer man ser vad som händer, och vi har också hört att statsrådet *vill* värna hyresboendet. Det tycker vi är bra, men vi har inte sett något exempel eller någon politik som leder i den riktningen. Tvärtom kommer det att försvåra för ungdomar, unga vuxna och människor med knappa resurser att få ett boende i fortsättningen om inte hyresrätten värnas.

Min fråga till statsrådet är: Ser inte statsrådet en stor risk i att detta kommer att innebära att de som har svårt att köpa en bostad så småningom kommer att få bo i socialbostäder likt de som finns i övriga Europa?

Anf. 4 EGON FRID (v):

Fru talman! Vi har tidigare haft bostadspolitiska interpellationsdebatter och bostadspolitiska debatter här i kammaren med Mats Odell. Det som är lite särskilt med just denna interpellation och gör den så viktig är frågan om hyresrätten och neutraliteten.

Neutralitetspolitiken – om vi får uttrycka det så – när det gäller hyresgästernas rättigheter i Sverige har under många år varit en viktig debatt. Det är i sig inget nytt i och med den nya regeringen, men den frågan har aktualiserats ytterligare på grund av de kraftiga förändringar till det sämre som Mats Odell har genomfört och som varit riktade mot Sveriges hyresgäster. Det rimmar, som har nämnts här tidigare, illa med regeringsförklaringens mål att hyresrätten ska utvecklas.

Vi måste först göra klart att alla har rätt till en god bostad till rimlig kostnad. Det åligger det allmänna genom staten att garantera rätten till en bostad och rätten till en bostad till rimliga kostnader. Staten och kommunerna har tillsammans ett gemensamt ansvar för bostadsförsörjningen. Spelreglerna för just bostadsförsörjningen är centrala för detta i form av lagar, skatter och naturligtvis stöd till boendet.

Historiskt har det funnits förskjutningar som varit negativa för hyresgästerna genom skattereformen, statens budgetsanering och den regionala strukturomvandlingen som utgjorde stora ekonomiska påfrestningar på bostadssektorn. Bostadssektorn har gått från att 1990 innebära en nettoutgift på ca 36 miljarder kronor till att tio år senare ge nettointäkter på 34 miljarder. I denna utveckling har inte bostadsbidragens andel räknats in. Räknar vi in detta förstärks bilden ytterligare av att staten har gjort nettointäkter i större utsträckning än tagit ansvar för ett rimligt stöd till Sveriges hyresgäster genom en bra bostadspolitik. Det är denna fråga som aktualiserats ytterligare genom räntebidragens och investeringsstödens borttagande för hyresgästerna.

Vi har i många år arbetat för att få en stark neutralitet. Regeringen och Mats Odell fortsätter att arbeta för en försämrad neutralitet. De långsiktiga ekonomiska spelreglerna för Sveriges hyresgäster som det har talats så mycket om ser vi inte röken av.

Det handlar naturligtvis mycket om skattepolitiken, och det handlar om allmännyttans – hyresbolagens – skattesituation i relation till de privata företagen, bostadsrättsinnehavarna och villaägarna. Det har skett en enorm skatteförändring till främst villaägarnas och bostadsrättsinnehavarnas fördel. Än har vi dock inte sett några skatteförändringar som har gynnat hyresgästen och som kan påverka hyressättningen i positiv riktning.

Mats Odell och regeringen försöker att få marknadshyror för att få i gång efterfrågan på hyresbostäder. Men Mats Odell och regeringen borde ta ansvar för att nivån på hyressättningen gör att det blir möjligt att slå vakt om hyresrätten och hyresgästen så att det går att få en rimlig boendekostnad.

Anf. 5 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Detta är naturligtvis frågor som berör väldigt många. Jag vill börja med att säga att jag lever i denna miljö som boende i hyresrätt i Svenska Bostäders område i Dalen som ligger i Enskede i Stockholm. Jag konfronteras dagligen med oro för vad som ska hända bland dem som bor i hyresrätter.

Vi ser ju att det genomförs en hänsynslös utförsäljning av befintliga hyreslägenheter till bostadsrätter, där många boende ställs inför valet att antingen friköpa sin lägenhet eller att bli hyresgäst hos sina grannar.

Häromdagen träffade jag en äldre kvinna i tvättstugan – hon var väl runt 75 år – som hade flyttat till Dalen för drygt ett halvår sedan beroende på att hon bodde i ett område där man hade ändrat upplåtelseformen till bostadsrätt. Hon ville inte bli hyresgäst hos sina grannar, så hon hade fått en ny hyresrätt hos Svenska Bostäder i Dalen. Och nu hamnar hon i precis samma dilemma igen när diskussionerna börjar.

Det är ingen tvekan om att det här ställs på sin spets grannar emellan också. En del ser möjligheter till att snabbt köpa för att också snabbt flytta, eller som Mats Odell ofta säger, bilda sig en bostadskarriär. Jag vill också påstå att det inte bara är äldre det handlar om. Det handlar också om yngre, de som en gång ska börja med sin första lägenhet och som vill börja i en hyresrätt.

Många av oss har valt att bo i hyresrätt och tycker att det är en alldeles utmärkt boendeform. Jag är en av dem. Jag bodde först i en fyra med

mina barn, gick sedan ned till en trea, och nu är det aktuellt med en tvåa. Jag har alltså, i takt med att mitt liv har förändrats, kunnat byta lägenhet utan att det ska läggas en massa pengar emellan, och det har varit ett alldeles utmärkt bra sätt. Varför ska den friheten tas ifrån oss? Var är de vackra orden om valfrihet i det sammanhanget? Den oro som sprids är oerhört stor, och den påverkar också tidigare lugna och fina områden.

Vi ser som sagt att det sker en hänsynslös utförsäljning. Vi kan bara titta i dagens Dagens Nyheter. Där ser vi otroliga bilagor med bostadsrätter till salu. Varför kan man inte köpa de bostadsrätterna? Varför ska man nagga på hyresrätterna och se till att de blir färre och färre?

Vi har inte någon jämn fördelning – det gäller inte minst den här staden – när det gäller förhållandet mellan bostadsrätter och hyresrätter. Här har staten naturligtvis ett ansvar. Vi kan inte bara skylla på att det här är kommunens ansvar. Ansvaret för övergripande lagar och regler ligger ju faktiskt i statens roll.

Det här med boendekarriär har inte minst Mats Odell pratat om vid flera olika tillfällen. Det råder ingen tvekan om att den här regeringen driver en politik som gynnar äganderätten och missgynnar hyresrätten. Slå vakt om hyresrätten! Se till att det blir möjligt att vara kvar! Se till att man också kan vidareutveckla den på ett riktigt sätt med ett inflytande och så att man kan vara skyddad för oskäligen hyror. Behåll hyresrätten!

Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Carina Moberg för att hon ställt en sådan här interpellation och även Egon Frid, som är en flitig frågeställare. Jag tackar för ett utmärkt svar från statsrådet dessutom.

Vi som deltagit i den här typen av debatter om bostadspolitiken de senaste fyra åren har haft väldigt få tillfällen att diskutera bostadspolitiken. Det är ingen tillfällighet att bostadsutskottet, fru talman, numera är avskaffat. Det fanns ju ingenting att diskutera över huvud taget under den föregående perioden, så det är en naturlig utveckling.

Jag har för min del en helt annan syn på den politik som nu förs än mina tre föregående meddebattörer. Jag skulle vilja ställa frågan: Var allting bra tidigare? Nej, den situation som vi har fått, bland annat på hyresfronten, är effekten av många års felsteg – inte medvetna, absolut inte; man har säkert haft de bästa ambitioner. Men systemen har gjort att det inte har blivit någon utveckling av hyresrätten.

Det har bildats stora slumområden, med det sätt som vi har skött detta på. Det handlar inte alls bara om hur man äger bostaden, utan det har att göra med vilket inflytande som man möjliggör för hyresgästerna. Vi som står bakom bruksvärdesprincipen har anledning att rannsaka oss själva. Det gör Folkpartiet, och det gör hela alliansen. Vi står bakom bruksvärdesprincipen, men vi har alla anledning att fråga oss: Är detta den optimala principen? Ger verkligen detta hyresgästerna det inflytande som de bör ha över sin egen boendesituation?

Det blir väldigt annorlunda. Alla de fyra debattörer som tidigare har varit uppe här visar på att det är väldiga skillnader mellan de olika boendeformerna. Detta har en grund. Man kan inte säga att den här regeringen vill försämrare och bara förbättra för ägande. Det är ett för enkelt sätt att se på det hela. Det är mycket viktigare att se till att vi får mera inflytande

för de boende i hyresrätterna under ansvarstagande och enligt bruksvärdesprincipen.

Men sedan kommer vi till frågan: Hur ska vi stimulera till att få fler hyresrätter? Då kan vi konstatera att det inte finns något som har varit så förfärligt farligt som de olika principerna för bostadspolitiken under många år. Lars-Erik Lövdén lovade till exempel att det skulle vara ett helt nytt finansieringssystem. Det lovade han vid Sabokongressen 2003 i Sundsvall. Nu, den 1 juli 2007, skulle det finnas ett helt nytt finansieringssystem.

Alla som vill in på den här marknaden som aktörer undrar ju: Vad är detta för ett system? Man väntar på detta. Det är det som är det största problemet. Vi måste få en långsiktig bostadspolitik. Det är mitt viktigaste råd till Mats Odell: Se till att det blir långsiktigt, så att vi får en politik som håller i minst tio år.

Jag måste ta upp Egon Frids ambitioner. Han säger att skattereformen var förfärlig. Ja, det kanske den var. Det var väl riktigt att det flyttades mycket pengar i och med att man tog bort räntebidraget. Jag betvivlar inte siffran 36 miljarder. Men det största problemet för boendet senare har ju blivit att hela bostadssektorn har betraktats som en kassako som man har kunnat beskatta. Det var den andra siffran, 34 miljarder i över-skott.

Och det är klart: Bryter man inte den här principen, med fastighets-skatt och andra saker, så kommer bostäderna att bli allt dyrare. Jag ser det som en av de viktigaste sakerna som den här regeringen har sagt ifrån om: Bostäderna kommer inte att beskattas lika kraftigt i fortsättningen som hade blivit fallet om vi hade fortsatt med den helt felaktiga bostadspolitiken. Det var tur att någon kom på den goda idén att vi skulle lägga om detta och inte se bostadsrätten som någonting som man bara kan beskatta, beskatta och beskatta.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är en intressant och viktig debatt som vi för här. Jag förstår att Carina Moberg inte vill höra talas om vad den förra regeringen gjorde och påminnas om detta.

Det är ganska många, närmare bestämt 190 000 här i Stockholm, inte minst ungdomar, som, som ett resultat av er politik, står i bostadskö. Er politik havererade. Den misslyckades fullständigt. Den har resulterat i ett bostadsbyggande i vårt land som ligger på hälften av det som våra grannländer har. Det skulle vara intressant att höra vilken förklaring som Carina Moberg har till att socialdemokratiskt regeringsinnehav under tolv år har lämnat 190 000, bland annat ungdomar, i bostadskö i den här staden. Det är ju detta vi måste ändra på.

Det är precis som Gunnar Andrén säger. I stället för att vänta på att Lars-Erik Lövdén och andra någon gång ska komma upp ur startgroparna och leverera detta nya system så måste vi titta på de misstag som är begångna. Vi har identifierat att det är just dessa tillfälliga subventioner som sätts in för vissa typer av bostäder – och så tas de bort. Då säger man: Nu ska det här avvecklas, och då måste vi snabba oss att bygga.

Sedan kommer det snart något nytt, ett helt nytt finansieringssystem. Då säger man: Varför ska vi bygga nu? Vi kanske ska vänta på det.

Men sedan kommer det aldrig. Resultatet har blivit 190 000 stockholmare i kö. Detta måste vi ändra på.

När det gäller hur vi förbättrar neutraliteten är det självklart likabehandling som ska gälla. Nu är det här ju en rörlig materia. Titta på bostadsrättsföreningar. De tenderar mer och mer att ta mindre och mindre lån och i stället lägga över detta på bostadsrättsinnehavarna. De anpassar sig naturligtvis efter skattevillkor och annat. Självklart är det så. Därför är det svårt för staten att göra någon sorts *fine-tuning* av den neutraliteten. Vi strävar efter neutralitet mellan upplåtelseformerna, och jag kommer att arbeta för det under den här mandatperioden.

Birgitta Eriksson får det att låta som om vi mer eller mindre utraderat hyresrätterna. Jag kan berätta för Birgitta Eriksson att ryktet om hyresrätters död är betydligt överdrivet. Det finns inte mindre än 1,7 miljoner hyresrätter i Sverige. 71 procent av flerbostadslägenheterna är hyresrätter. Jag vill utveckla hyresrätten. Jag vill se till att den får bättre villkor. Det ska vara mer långsiktigt intressant att äga och förvalta hyresrätter. Det måste finnas bolag och privatpersoner som vill hålla kvar hyresrätterna, utveckla dem, bygga dem. Det är där vi har problemet.

Carina Moberg och även Birgitta Eriksson säger att vi tagit bort stopplagen, och Sylvia Lindgren var inne på samma sak – hon talade om hänsynslös utförsäljning till hyresgäster. Vad handlade stopplagen om? Vi i riksdagen eller regeringen skulle överpröva det som våra medborgare och deras kommunala förtroendevalda kommit överens om. Ni godkände alltså inte den lokala demokratin. Ni visste bättre. Ni skulle ha en stopplag.

Vi har nu frigit lokala intressenter, hyresgäster, fastighetsägare, kommunala företrädare. De kan alltid ställa upp i kommunalval och säga att de vill behålla alla hyresrätter, att de inte vill sälja ut. Det finns möjligheter att reglera det lokalt, nära de människor som faktiskt bor i dessa områden.

Sylvia Lindgren berättade att hon träffat en kvinna som inte vill köpa sin lägenhet. Jag vill då säga att en förutsättning för utförsäljning är att 75 procent av hyresgästerna vill det. 75 procent! Jag tycker det är en ganska god marginal i demokratin. Om 75 procent vill köpa är det rimligt att det går igenom så att de får trygghet att äga sin bostad.

Anf. 8 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! 190 000 står i bostadskö. Visserligen har många av dem redan en bostad, men de vill byta. Det är inte en siffra att förringa. Det är helt oacceptabelt, Mats Odell, och jag vill veta vad du ska göra åt det. Jag vill inte höra vad den tidigare regeringen, i dina ögon, misslyckades med. Jag vill höra vad du ska göra. Jag vill diskutera framtiden. Jag vill veta om du och din regering tänker ta ansvar för att förbättra boendesituationen i Stockholmsregionen, och även i landet som helhet.

Hur länge ska Regeringskansliet analysera det svåra läget? När kommer ni med konkreta förslag på vad som kan förändras och förbättras? Slaget om allmännyttan kommer att stå i kommunerna, inte i riksdagen. Där är vi överens. Jag undrar vad du egentligen anser om det som dina partivänner i Stockholms stadshus håller på med. Vad de gör är nämligen att radera ut allmännyttan i attraktiva delar och på det sättet slå i kras

många människors dröm om att någon gång kunna flytta till en av de lägenheterna.

Ett önskvärt mål borde väl vara – och det vore intressant att få Mats Odell att hålla med om det – att om man går från en upplåtelseform till en annan ska skatten vara densamma. Det måste komma till stånd en konkurrens, för att använda ert favorituttryck, på lika villkor mellan upplåtelseformerna. Enligt många trovärdiga bedömare finns i dag ingen logik i skattesystemet. Du och din regering genomför just nu den största förmögenhetsöverflyttningen i modern tid. Miljarder flyttas över till dem som redan har en bra situation på bostadsmarknaden, men alla får vara med och betala. Vi kallar det för blå skatteväxling, och vi säger att ni slaktar bostadspolitiken, för det är precis vad ni gör.

Inga investeringsbidrag behövs till nyproduktion av hyreslägenheter, trots att det står 190 000 i bostadskö bara i den här delen av landet. Ni ser stillatigande på, som jag sade tidigare, när era borgerliga partivänner raderar ut allmännyttan i attraktiva delar av Stockholm. Det gäller även andra kommuner; vi tar gärna Stockholm som exempel eftersom saker och ting ofta händer först och går snabbast just i Stockholm.

Du hänvisar också till de så kallade fyrpartssamtalen, och då undrar jag: När träffades ni egentligen senast, och hur långt har ni kommit? Det kanske vore på sin plats att få en rapport om det nu när ni suttit i så många månader. Det kunde du gärna nämna några ord om, för det är mycket väsentligt att ni lyckas komma fram till ett nytt regelsystem, eller ett förändrat och förbättrat regelsystem, som förhoppningsvis också bidrar till att vi kan tala om en balans på bostadsmarknaden.

Det här är inte uppfattningar som endast jag har, utan även professorer inom detta område säger det. Exempelvis har ett par fastighetsekonomer vid KTH i dagarna kommit ut med en mycket intressant bok som jag kan rekommendera bostadsministern att läsa. De slår bland annat fast att räntebidragen till flerfamiljshus med hyresrätt och bostadsrätt ursprungligen var motiverade som en kompensation för villaägarnas ränteavdrag, och ur det perspektivet var det motiverat med en kompensation till hyresgästerna. Vänder vi på det hela och avskaffar investeringsbidrag och räntebidrag framstår villaägarnas ränteavdrag som en kraftig anomali om fastighetsskattens avskaffande. Det här är alltså inte mina ord, utan de sägs av fastighetsekonomer på KTH.

Jag hinner inte upprepa de frågor som jag ställde i det tidigare inlägget, Mats Odell, men jag väntar på fler svar och mer action från dig och din regering i dessa frågor.

Anf. 9 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Fru talman! Hyresrätten ska utvecklas, säger statsrådet. Ja, vi har många hyresrätter i vårt land. 52 procent bor i hyresrätt, men i dagsläget är en tredjedel av hyresrätterna för utförsäljning. En tredjedel! Det är över 125 000 hyresrätter enbart i Stockholm.

Det ska vara attraktivt, säger statsrådet också. Men kan det bli attraktivt om man bygger lägenheter som folk har råd att bo i? De försämringar och åtgärder som den nuvarande regeringen vidtagit kommer att innebära en hyreshöjning på 20 procent för en normaltvåa.

Boverket gör varje år en utredning av hushållens disponibla inkomst. 2005 betalade de i hyresrätt 27 procent av sin disponibla inkomst för

boendet, de i bostadsrätt 21 procent och de villaboende 20 procent. Redan i det läget är det alltså dyrare för vanligt folk att bo i hyresrätt. Det blir inte heller bättre, utan snedvridningen blir ännu större med minskad fastighetsskatt och slopade räntebidrag och investeringsbidrag, åtgärder som regeringen vidtagit.

Det kommer naturligtvis att bli radikalt bättre att bo i villa och bostadsrätt. Det får till följd att lika villkor för olika upplåtelseformer inte kommer att gälla, utan villkoren för hyresrätterna kommer att försämrast drastiskt. Är det enligt statsrådet att utveckla hyresrätten?

Statsrådet säger dessutom att hyresrätten ska fungera på egna meriter. Jag har ingen övertro på marknadskrafterna.

Anf. 10 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vill tacka bostadsministern och övriga debattörer för en viktig debatt.

När det gäller hyresrätt och neutralitet är neutraliteten i skattehänseende oerhört avgörande för hyresgästerna, för hyressättningen, för allmännyttan och för bostadssektorn över huvud taget. Här behövs en fortsatt översyn av skatterna, hur de belastar hyresgästerna i allmännyttan och hur de belastar allmännyttans företag. Vi måste försvara allmännyttan och utveckla hyresrätten, och det måste naturligtvis göras utan utförsäljning och utan marknadsanpassning av hyrorna genom införande av marknadshyror.

Gunnar Andrén gjorde sig till tolk för att alliansen stöder bruksvärdeprincipen när det gäller hyressättning, och det vore roligt att höra Mats Odell säga samma sak.

Men ni måste också arbeta för det som minskar de saker som påverkar kostnadsdrivningen när det gäller bruksvärdeshyrorna. Den snedvridna neutraliteten ökade orättvisorna mellan olika upplåtelseformer.

Det som i dag belastar hyresrätten i relation till bostadsrätten och framför allt till villorna är att allmännyttan och hyresgästen belastas med skatt på till exempel arbete när det gäller de tjänster som sker inom allmännyttan som ligger inom området hushållsnära tjänster.

Där finns ytterligare ett exempel på ökade orättvisor. Man talar i dag om skattereduktion på hushållsnära tjänster. Men vi har full moms och uttagsskatt på de tjänster som sker i allmännyttans företag. Här måste det till en översyn för att få en verklig neutralitet mellan upplåtelseformerna.

Anf. 11 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag tycker att Mats Odell visar en okänsla för alla dem som bor i hyresrätter när han här säger: Är det så att man vill köpa så kan man väl göra det. Det är väl inget tvivel om att klyftorna mellan rika och fattiga ökar. Allmännyttan är utrotningshotad. Bara 10 procent av lägenheterna till exempel här i Stockholms innerstad är nu kommunala hyresrätter.

Jag sade också tidigare att om man vill köpa en bostadsrätt är utbudet ganska stort. Men det kostar, mina vänner! Det gäller inte minst i den här regionen. Det kan vi dagligen se i tidningarna.

I dag går det till så när man bildar en bostadsrättsförening att det först räcker med att tre är intresserade för ett område. De lägger in en form av

interimsansökan. Därefter ska man ha med 40 procent som är villiga att bilda en bostadsrättsförening och tycker att det är spännande.

Om jag inte minns fel behövs det sedan 72 procent som vill köpa loss sina lägenheter. Då är det klart. Då blir det bostadsrätter. Men då faller valfriheten för den som inte har råd, inte vill och inte kan. Den har ingen möjlighet annat än att bli hyresgäst hos sina grannar. Det är ett bekymmer. Därmed sätts hela hyresrättssystemet ur spel, och det blir en otrygghet.

Kom inte och påstå att oron inte kommer förrän den dag det är 72–75 procent. Den kommer redan den dag diskussionen börjar, när de tre vill börja interimsstyrelsen. Då har det skapats denna oro i bostadsområdet. Det sätter spår i grannsämja och i övrigt och ökar klyftorna, och människor får ett otrevligt och otydligt boende.

Det är ni ansvariga för att ni nu har satt i gång. De är attraktiva områdena är de första att drabbas. Det är där många hyresrättslägenheter behöver finnas kvar.

Anf. 12 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tillhör ett parti vars partiordförande alltså bor i hyresrätt. Det är såvitt jag förstår den enda som gör det sedan Carl Bildts tid som partiordförande.

Är nu allting så väldigt bra, och hur har det varit tidigare? Jag tycker för min del att Sylvia Lindgrens inlägg visar på någonting. Varför är det så många som vill köpa? Finns det inga köpare blir det heller inte några bostadsrätter.

Man måste gå till grundorsaken. Varför har det blivit så att så många vill flytta från sina hyreslägenheter till bostadsrätter? Jag håller med om att det finns skatteeffekter också, och så vidare. Men vi har inte haft någon utveckling inom bruksvärdessystemet. Jag säger inte att det är Socialdemokraternas eller den gamla regeringens fel. Vi har haft en förstelning under lång tid på det här området.

Egon Frid säger att det är skattemissgynnat därför att man lägger moms och allt möjligt på fastighetsskötsel. Det är riktigt att det är på det sättet. Det måste vi nu göra någonting åt.

Det kom förslag under den förra mandatperioden från MKB:s chef och från Jönköping och så vidare att man skulle göra någonting åt detta. Det tyckte vi då, Egon Frid. Vi tyckte att man skulle göra någonting och titta på detta. Men det sade den gamla regeringen inte ett skvatt om. Det tyckte den inte.

Jag är glad att Egon Frid ansluter sig till den intelligenta positionen att man ska utveckla hyresrätten och att de som bor i sina hus kan få ta mer ansvar för detta. Det är jättebra att ni har bytt åsikt på den punkten.

Allra sist är det viktigt, som Mats Odell säger, att det kommer in flera aktörer. Jag tycker att det som har hänt med Stena Fastigheter, som tar ett väldigt stort ansvar för Göteborg, är väldigt positivt. Det finns för den delen också Vasallen och Vasakronan. Men det hade varit bra om det funnits några andra ytterligare aktörer på området.

Anf. 13 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Först vänder jag mig till Carina Moberg, som är en klok politiker som jag respekterar på alla sätt. Däremot är jag inte riktigt säker

på att hon är rätt rådgivare för hur man ska driva bostadspolitik. Jag förstår att hon inte vill höra om vad den förra regeringen gjorde. Jag ska inte hålla på hela mandatperioden och tala om det moras vi fick ta över, även om det finns en erfarenhet av att gå tillbaka till vad andra regeringar har gjort som vi kanske inte riktigt heller känner för.

Varför byggs det hälften så många bostäder med den politik som hittills har förts och som Carina Moberg, Birgitta Eriksson, Sylvia Lindgren och även Egon Frid slåss för att behålla? Det är en politik som har gjort att det byggs hälften så mycket i Sverige som det byggs i Norge, i Danmark och i Finland. Varför ska man hålla fast vid den politiken?

Vi finner ingen anledning att göra det. Det är därför vi reformerar den. Vi går ifrån att subventionera och ge miljardsubventioner till företag som gör miljarder i vinst och som producerar dessa bostäder till att i stället stödja de boende som behöver det. De subventioner som ni vill ge till byggföretagen har en stor tendens att fastna i just byggföretagens fickor.

När man har ett marknadspris är det självklart så att oberoende av vad kostnaden är för produktionen tas den hyra ut som man kan förhandla sig fram till. Det har varit så. Det har visat sig att subventionerna i stor utsträckning har fastnat i själva produktionen.

Vi går över till långsiktigt hållbara spelregler för att bygga, äga och förvalta hyresrätter. Där vill vi fortsätta samtalen med hyresgästerna, de allmännyttiga bostadsföretagen och med fastighetsägarna för att hitta ett sätt att utveckla hyresrätten.

Det vore fel att nu komma med åtgärder som skulle innebära att vi använder skattepengar för att kasta ytterligare bensin på den oerhört starka byggkonjunkturen. Den innebär att 70 procent av företagen i byggbranschen i dag inte får tag på arbetskraft.

Ska vi göra någonting här måste vi vänta tills konjunkturen kommer in i ett annat läge där vi får tag på byggjobbare till de byggen som ska genomföras. Det är en ganska grundläggande och viktig princip.

Låt mig först kommentera detta att vi gör en stor förmögenhetsöverföring, Birgitta Eriksson. Det vi gör är att vi tar bort förmögenhetsskatten. Det är den mest kontraproduktiva skatten om vi vill ha riskkapital som kan skapa nya jobb runt om i Sverige.

Ni tog bort förmögenhetsskatten för 17 av landets 18 aktiemiljardärer. Vi tar bort förmögenhetsskatten för alla. Svenska hushåll har någonstans mellan 500 miljarder och kanske 1 500 miljarder på utländska konton. Vi vill ha hem de pengarna till att bli investeringar och sysselsättning i Sverige. Det tror vi är en väldigt klok politik.

Det har här tagits upp ett antal frågor. Egon Frid tog upp bruksvärdessystemet. Bruksvärdessystemet speglar värdet för en genomsnittlig hyresgäst av att bo i en viss typ av lägenhet i ett visst läge.

Birgitta Eriksson tar upp att hyresgäster har högre utgift för hyra som andel av sin inkomst. Ja, men om man tittar på den faktiska kostnaden tror jag ofta att den är lägre i hyresrätt. De som bor i bostadsrätt och i eget hem betalar mer, men de har ofta en högre inkomst.

Detta är väldigt svårt för staten att göra något åt genom att skruva på några rattar så att det förändrar sig. Vi ska skapa neutrala villkor och utveckla hyresrätten. Vi ska se till att det byggs mycket mer i detta land.

Anf. 14 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Det har kommit rapporter både från de allmännyttiga företagen och från privata intressenter på att det kommer att byggas 11 000 färre lägenheter med den här regeringens politik. Det kommer att försvåra inte minst för unga människor att ta sig in på bostadsmarknaden.

Vi pratar ombildning, vi pratar byggande. När vi pratar bostadspolitik blir det lätt så att frågorna går in i varandra. Vi får återkomma med nya interpellationer till Mats Odell i dessa frågor.

Det är de facto så, Mats Odell, att många av de planerade projekt som skulle ha byggts som hyresrätter nu styrs om till att i stället bli bostadsrätter. Jag har inget emot bostadsrätter, jag har inget emot egna hem, men jag vill hävda behovet av hyresrätten på marknaden, inte minst för de unga människor som ska skaffa sig en första bostad. Det ska byggas till lägsta möjliga pris, så att det inte blir en alldeles för stor utgift varje månad. Boendet är den största utgift vi har som enskilda individer. Köper vi en bostad är det kanske den största investering vi gör i vårt liv. Jag tycker inte att det ska vara skattepolitiken som ska styra människors val av bostad.

Om man som Mats Odell och andra säger att man vill värna och utveckla hyresrätten är det väl dags att börja med konkreta förslag som visar att det finns någonting bakom de orden. Jag tycker att ni har analyserat de här frågorna färdigt nu. Kom igen och visa att ni menar allvar med det ni säger! Vi socialdemokrater anser att det är motiverat med ett investeringsbidrag för att bygga hyresrätter. Det handlar om så stora behov att vi tycker att staten har ett ansvar att ta på det här området.

Vi vill utveckla allmännyttan. Vi vill inte sälja ut alla allmännyttiga bostäder i attraktiva lägen. Och vi vill sträva mot en balans på bostadsmarknaden. Det handlar om inflytande, skattepolitik och tillgänglighet.

Anf. 15 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Problemet är att den förra regeringens bostadspolitik misslyckades. Det råder bostadsbrist i uppåt 190, tror jag, av landets kommuner. Det är oacceptabelt. Man måste lägga om en politik som leder till så dåliga resultat. Vi tror inte att subventioner till vissa typer av lägenheter är vägen till framgång, utan att det gäller att ge långsiktigt goda villkor. Det gör vi genom att minska subventionerna till produktionsdelen och sänka beskattningen för dem som bor i husen.

Egon Frid var inne på att det har gått från en nettokostnad till en nettointäkt. Det beror på att fastighetsskatten har ökat hela tiden. Den tar vi bort. Vi har sänkt fastighetsskatten på hyresrätter med 20 procent redan från årsskiftet. Nästa steg är att skatten på varje lägenhet kommer att minska till ca 900 kronor per lägenhet och år. Det är en väldigt stor sänkning av kostnaderna för dem som bor i hyresrätter. Det är viktigt att komma ihåg.

Carina Moberg talar om att det skulle byggas 11 000 färre lägenheter. Detta beror enligt Statistiska centralbyrån i stor utsträckning på de så kallade Odellplattorna. Det är faktiskt 7 000 lägenheter som skulle ha byggts 2007 men som i stället började byggas 2006. Det finns olika uppgifter om detta. Boverket har en siffra, Konjunkturinstitutet en annan, Statistiska centralbyrån en tredje, men de tyder alla på samma sak: Det byggs som aldrig förr. Problemet nu är inte brist på subventioner, utan

brist på arbetskraft. Vi borde alla hjälpas åt att se till att fler kommer in från utanförskap till arbete. Välkomna att stödja regeringen i det arbetet!

Prot. 2006/07:113
25 maj

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2006/07:476 om svensk anslutning till förbudet mot klustervapen

Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Karla López har bland annat frågat mig vad jag avser att göra för att, i enlighet med Oslodeklarationen, vidta åtgärder mot klustervapen på nationell nivå, till exempel genom att införa ett moratorium mot klustervapen i väntan på att ett internationellt avtal förhandlas fram.

Låt mig svara på dessa frågor på följande sätt.

Karla López har redan frågat både mig och försvarsministern om regeringen avser att vidta några nationella åtgärder i avvaktan på att ett internationellt avtal förhandlas fram. Svaret på den frågan är fortfarande nej.

Karla López har vidare frågat hur jag avser att verka för att Sverige ska delta aktivt och konstruktivt i den fortsatta Osloprocessen, även om processen leder till ett omfattande förbud mot klustervapen. Här vill jag betona att varken Sverige eller ett antal andra av de stater som deltog i Oslokonferensen i februari har uppfattningen att vad som krävs är ett totalförbud. I stället talar Oslodeklarationen om förbud mot "klusterammunition som förorsakar oacceptabla skador för civila". Exakt var denna gräns ska dras är en av de frågor som sannolikt blir föremål för förhandling under den fortsatta Osloprocessen. Bland de utkast till internationella texter som vi hitintills sett och bidragit till finns ingen som helt förbjuder alla sorters klusterammunition. Det är också möjligt att parallella möten, i CCW, inom Osloprocessen och i andra sammanhang, kommer att påverka varandra vad beträffar innehållet i en eventuell framtida reglering.

En tredje fråga gäller vilken linje jag avser att verka för vid ett fortsatt deltagande i Osloprocessen vad gäller vilka klustervapen som ska förbjudas. Erfarenheterna från flera års diskussioner och en stor mängd statistik, bland annat från aktörerna inom de internationella minröjningsarbetena, visar att de allvarligaste problemen under och efter väpnad konflikt härstammar från användningen av vissa kända, ofta äldre, typer av klusterammunition. Human Rights Watch publicerar till exempel fortlöpande information om ett dussintal sådana typer som ger upphov till ett stort antal blindgångare och som är svåra och farliga att hantera även för vana minröjare. Detta bekräftades så sent som vid det seminarium som ICRC anordnade i april i Schweiz och där Sverige deltog.

Karla López sista fråga gäller om jag har för avsikt att verka för att Sverige ska ansluta sig till förbudet om Osloprocessen leder till ett heltäckande förbud mot klustervapen, inklusive yttäckande klustervapen som BK 90.

I mitt svar på Veronica Palms fråga den 14 februari i år erinrade jag om det faktum att klusterammunition i sig inte är förbjuden men att användningen av denna ammunition och tillhörande vapensystem är under-

kastad de allmänna regler som den internationella humanitära rätten uppställer, inte minst vad gäller försiktighetsåtgärder vid attack samt principerna om distinktion mellan civila och militära mål och om proportionalitet. Erfarenheterna från både gångna och senare tiders väpnade konflikter visar dock att det finns anledning att enas om specifika regler för användningen av klusterammunition. Vi har också ställt oss bakom den målsättningen.

Anf. 17 KARLA LÓPEZ (mp):

Fru talman! Jag får tacka utrikesministern för svaret. Jag tycker att det är lite synd att Sverige inte har fortsatt med Osloprocessen och deltagit i konferensen som pågår just nu i Lima. Bland annat är det så för att det är där man skulle definiera vad klustervapen är och hur vi ska förbjuda dem. Det skulle komma mer konkreta förslag. Det är jättesynd att Sverige inte är med i den processen, trots att vi har varit med tidigare i Osloprocessen.

Man har försökt förhala och urvattna de avtal som skulle tas fram, och det tycker jag är synd, eftersom klustervapen gör så mycket skada runt om i världen. Jag kan hålla med utrikesministern om att de äldre varianterna gör mer skada, men man kan inte heller blunda för att de moderna, som bombkapsel 90, också gör mycket skada för befolkningen. Det är jättesynd att vi sätter våra egna intressen framför mänskliga rättigheter runt om i världen.

Anf. 18 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! I utrikespolitiken kan man generellt välja två olika handlingsvägar: det mer deklaratiska och det mer resultatitriktade. När vi tittar på klustervapen är valet rätt tydligt.

Ska vi ha en resultatitriktad utrikespolitik måste vi ta som vår utgångspunkt att en reglering av klustervapen måste inkludera dem som tillverkar och använder klustervapen. Visst kan vi förmodligen uppnå ett internationellt avtal som omfattar Sverige, Vatikanstaten, Timor Leste, Maldiverna och ytterligare några. Det bedömer jag som mycket sannolikt. Men ett sådant avtal har absolut ingen effekt på vare sig innehavet eller användningen av klustervapen i de konflikter vi har sett, till exempel i Libanon förra sommaren.

Ty följande är det rimligt att FN-spåret ses som det viktiga. Genom FN har vi möjlighet att få med de stater som faktiskt är problemet i sammanhanget. Osloprocessen kan spela en pådrivande roll. Det är därför vi aktivt har följt den. Men jag ser den inte som huvudspåret av den enkla anledningen att jag bedömer det som mindre sannolikt att de stater som är problemet kommer att finnas med i den. Det kan visserligen kännas skönt att vara med, men om vi är intresserade av effekten tycker jag att det långt svårare arbetet inom CCW med att definiera vissa typer av klustervapen och vissa användningsområden ska vara huvudspåret i den svenska inställningen.

I denna min syn på hur man ska bedriva arbete ingår också att jag inte kan se det svenska försvarets innehav av ett relativt litet antal mycket avancerade sådana vapen som det dominerande internationella problemet.

När jag talade med min norske kollega informerade han mig om att Norge har ett moratorium för klustervapen. Jag frågade honom vad detta innebär. Han sade att det innebär att vi i Norge inte använder våra klustervapen. Jag kunde då informera honom om att samma sak faktiskt gäller i Sverige. Vi använder inte våra klustervapen. Vi avser inte att använda våra klustervapen. De ligger i förråd intill den dag då någon skulle attackera Sverige för att ockupera vårt land. Sannolikheten för att detta skulle komma att inträffa inom överskådlig tid, eller i alla fall under denna mandatperiod, betraktar jag som ytterst liten.

Därmed kan man säga att vi i praktiken har ett moratorium på varje form av användning av de utomordentligt fåtaliga vapen i Sverige som kan innefattas i denna definition. Det har ingen påverkan på det internationella humanitära problem som vi har sett i till exempel Libanon och Kosovokonflikten, i något begränsad omfattning i Bosnien och i ett antal andra fall.

Det är arbetet inom CCW som skapar förutsättningar för att få en internationell reglering som omfattar de stater som faktiskt innehar och använder klustervapen. Det är dem vi måste komma åt – inte dem som inte använder klustervapen.

Anf. 19 KARLA LÓPEZ (mp):

Fru talman! Vad jag förstår är vi en del av problemet. Enligt Svenska Freds tillhör vi de 34 länder som tillverkar klustervapen. Sedan har jag i och för sig hört att de klustervapen som vi har, bombkapsel 90, har tillverkats i Tyskland, och att det är den enda vi använder. Jag har inte hunnit kolla upp siffran, tyvärr.

Försvaret säger att vi behöver klustervapen av säkerhetsskäl och av militära skäl. Men det sade man också i England tidigare. När man sedan förbjöd det har det inte drabbat försvaret där.

(Utrikesminister CARL BILDT (m): England har klustervapen.)

Det är klart att vi ska vara med i internationella avtal och försöka få med så många olika grupper som möjligt. Men det står inte i motsättning till att vi skulle kunna ha ett förbud eller ett moratorium i Sverige.

Du säger att vi i praktiken har ett moratorium. Det låter ganska bra, men varför kan vi inte göra det formellt i så fall? Det skulle underlätta mycket, och jag tror att det är bra för Sveriges trovärdighet att vi förbjuder klustervapen i Sverige innan vi driver det på internationella konferenser. Då kan vi säga att vi själva har förbjudit det och vara en pådrivande kraft internationellt. Jag ser ingen motsättning här.

Anf. 20 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag kan trösta Karla López med att vi inte har och inte heller avser att ha någon användning för de mycket fåtaliga bombkapslar av denna typ som vi har i Sverige. Vi har genomfört ett mycket litet antal fällningsprov med de i Tyskland tillverkade bombkapslar som införskaffades i Gripensystemet på 1980-talet. De har kanske levererats också under 1990-talet. Den sista leveransen var för åtskilliga år sedan. Det finns inga planer på någon användning över huvud taget. De ligger i

förråd och kommer att ligga där intill den ytterligt osannolika händelse som jag refererade till tidigare. Jag ser ingen sannolikhet för den alls.

Därför har vi i praktiken ett moratorium för de mycket fåtaliga vapen av detta slag som finns i Sverige. Dock ska sägas att med de definitioner av klustervapen som finns till exempel i utrikesutskottets utlåtande tror jag inte att just denna bombkapsel skulle omfattas. Den har sådana säkerhetssystem att risken för att den skulle åstadkomma den typ av skador och effekter som man på goda grunder är bekymrad över i den internationella debatten är utomordentligt ringa.

Vi är intresserade av att få en begränsning av användningen av klustervapen på det sätt som vi har sett orsakar betydande humanitära problem, senast illustrerat under Libanonkriget. Jag har själv i Kosovo sett effekterna av att man har använt äldre typer av klusterammunition.

Det är inte klusterammunitionen i sig som är problemet, utan det är blindgångarna. En klusterammunition som fungerar perfekt är i sig inget problem utöver det problem som varje typ av vapen användning är. Men blindgångarproblemet kan finnas där. Med äldre typer av ammunition finns alltid ett blindgångarproblem. Det gör det i och för sig med konventionell ammunition också – man gräver som bekant upp oexploderade bomber längs motorvägarna i Tyskland varje sommar – men här är problemet potentiellt mycket större.

Vi måste sträva efter att det kommer en internationell reglering som ser till både att man får bort äldre typer av ammunition och att man får en reglering av användningen av den ammunition som möjligtvis kan finnas kvar. Men den grundläggande, viktiga poängen är att den regleringen måste omfatta de nationer som faktiskt använder klustervapen.

Om vi sätter oss i en förhandling med stater som varken har eller använder klustervapen kan vi säkert åstadkomma en deklaration som låter fantastiskt bra. Den kan tillfredsställa samvetena, men den har absolut ingen effekt i verkligheten. Därför lägger jag betoning på FN-processen. Den är mycket svårare, för där är de andra staterna med, och den blir därför mycket mödosammare. Men om man uppnår ett resultat där så är det ett verkligt resultat. I en mera begränsad krets kan det vara lättare att uppnå ett resultat, men det resultatet spelar i realiteten ingen roll eftersom det inte omfattar de problem som finns.

Anf. 21 KARLA LÓPEZ (mp):

Fru talman! Det är klart att vi ska hålla på med FN-processen också. Det är inte det som är frågan här. Jag tycker att FN-processen är bra, men för vår trovärdighets skull är det viktigt att vi också förbjuder klustervapen här.

Carl Bildt svarade faktiskt inte på min fråga. Om vi i praktiken har ett moratorium, varför gör man det då inte till ett formellt moratorium?

Du nämnde också blindgångarproblemet. Även de mest högteknologiska och bästa klustervapnen har blindgångare. Det är problem som alltid kommer att finnas. Därför tycker jag att man bör förbjuda dessa vapen över huvud taget. Det känns som en dubbelmoral om Sverige driver denna fråga utan att själv införa ett förbud. Det är bättre att man inför det hemma först och sedan driver det internationellt.

Jag tycker att det är jättebra att man engagerar sig i FN-regi – flaggan upp för det – men vi borde stötta de länder som försöker vara föregångare och som själva har förbjudit klustervapen, till exempel Belgien, som till och med har förbjudit investeringar i företag som tillverkar dessa vapen. Sådant ger ett bra samvete. Varför kan inte Sverige göra något liknande?

Prot. 2006/07:113
25 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Varje typ av explosivt vapen medför en risk för blindgångare. Det gäller allt från pistolammunition till jättelika bomber. De fungerar oftast, men inte alltid. Klustervapen är i detta avseende inget undantag. Skillnaden är bara att det i varje bomb finns ett större antal bombkapslar. Men i princip är det ingen annan skillnad. Blindgångarproblemet finns i klustervapen, i vanliga bomber och i varje typ av explosiva vapen. Det är ett betydande problem. Efter krigshandlingar drabbas man av det.

Det som gör att klusterammunition kanske är lite större problem är att delar av den här ammunitionen – jag har, som sagt, egen erfarenhet av detta – är färgade i attraktiva färger. Och ligger de kvar har de i vissa fall varit attraktiva för barn. De ser ut som leksaker. Det är klart att det är fullständigt oacceptabelt att det är på det sättet. Det har varit fall där barn har börjat leka med dessa som också har exploderat. Det är ju det som har lett till den internationella debatten på goda grunder. Då måste vi försöka komma åt det, och då måste vi försöka komma åt det hos de länder som har tillverkat just de bomberna och som använder just de bomberna. Det är därför det är viktigt att vi är med i den delen av det internationella arbetet där de är med, och det är framför allt i FN-processen.

Det innebär inte att vi inte följer Osloprocessen. Vi gör det också på ett aktivt sätt. Det ska vi göra. Men jag ser, som sagt, mer möjligheter till de facto-framgång – det är mycket svårare men mycket mer effektivt – inom FN-processen.

Vi har de facto ett moratorium i Sverige. Vi använder inte och vi kommer inte att använda klustervapen med det teoretiska undantaget att någon anfaller Sverige. Då kommer vi att använda alla de vapen som finns i den svenska arsenalen. Det är därför vi som skattebetalare betalar för detta. Men vi kommer inte att använda några av dessa vapen i något sammanhang i något avseende, vare sig klustervapen eller något annat. I detta avseende har vi ett moratorium för användningen också av klusterammunition.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:116 till försvarsutskottet

6 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 25 maj

2006/07:577 Genuspedagoger och jämställdhet i skolan

av *Rossana Dinamarca* (v)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:578 Missbruk av drogen GHB

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 maj.

7 § Kammaren åtskildes kl. 10.11.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om kompletteringsval till justitieutskottet	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 2006/07:531 om hyresrätten och neutraliteten	2
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	2
Anf. 2 CARINA MOBERG (s)	3
Anf. 3 BIRGITTA ERIKSSON (s).....	4
Anf. 4 EGON FRID (v)	5
Anf. 5 SYLVIA LINDGREN (s).....	6
Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (fp)	7
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	8
Anf. 8 CARINA MOBERG (s)	9
Anf. 9 BIRGITTA ERIKSSON (s).....	10
Anf. 10 EGON FRID (v)	11
Anf. 11 SYLVIA LINDGREN (s).....	11
Anf. 12 GUNNAR ANDRÉN (fp)	12
Anf. 13 Statsrådet MATS ODELL (kd)	12
Anf. 14 CARINA MOBERG (s)	14
Anf. 15 Statsrådet MATS ODELL (kd)	14
4 § Svar på interpellation 2006/07:476 om svensk anslutning till förbudet mot klustervapen	15
Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (m)	15
Anf. 17 KARLA LÓPEZ (mp)	16
Anf. 18 Utrikesminister CARL BILDT (m)	16
Anf. 19 KARLA LÓPEZ (mp)	17
Anf. 20 Utrikesminister CARL BILDT (m)	17
Anf. 21 KARLA LÓPEZ (mp)	18
Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m)	19
5 § Hänvisning av ärende till utskott.....	19
6 § Anmälan om interpellationer.....	20
7 § Kammaren åtskildes kl. 10.11.....	20